

Landskap: Skåne ..... Upptecknat av: Ingegerd Mårtensson

Härad: Rönneberg ..... Adress: Mörbylånga

Socken: Sankt Ibb ..... Berättat av: Fr. Hanna Ihrén

Uppteckningsår: 1944 ..... Född år omkr. 1879

*Fågner om Schwartzkausön och Götland el. Seland (Ven). s. 1.**Fågner om en Vens tillkomst s. 2.**" " fru Grimild och hennes två  
bröder. s. 3-7.*

ACC. N:R M. 9625:1.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Det berättas att ön Ven en gång i tiden kallades för Scharlakansön därför att den engelska drottningen Elisabeth hade fattat sådant tycke för ön att hon erbjöd danska regeringen lika mycket scharlakans-tyg som kunde täcka Ven mot att hon i gengäld blev ägare av ön. Detta fick hon dock icke och snart föll namnet i glömska.

*(Själland)*  
På Ven berättas följande saga om ön: I gamla tider kom en ung och vacker kvinna av asa-börd som hette Gefion resande till kung Gylfe i Sverige. Kungen tyckte så bra om henne att han beslöt sig för att skänka henne så mycket land av sitt rike som hon kunde plöja runt på en dag. Men Gefion tog och spände sina fyra starka söner för plogen och när kvällen kom drog de det omplöjda stycket med sig åt väster ut i havet och den vackra skogklädda ö som hon på så sätt hade plöjt ut av Sveriges land kallade hon för Sjöland eller Seland. Gefion gifte sig sedan med kung Skjold och Seland blev deras konungasäte.

ACC. NR M. 9625:2.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Sagan berättar vidare att en jättekvinna vid namn Hvenild ville föra Seland tillbaka till Sverige där en stor insjö hade bildats på det ställe varifrån Seland ursprungligen hade kommit. Men jättekvinnan kunde icke "makta" hela Seland så hon tog stycken av det i sitt förkläde men orkade inte längre än till Skåne där hon måste släppa sin börda och på så sätt uppkom Rönneberga högar. Men på en av sina vandringar över Öresund brast hennes förkläde när hon var mitt över vattnet. Jorden hon bar i förklädet blev då liggande som en ö mitt i sundet. Efter jättekvinna kallas ön för Hven.

*Seland!*

ACC. N:R M. 9625:3.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Om ön Hven berättas följande sägen:

För många år sedan ägde fru Grimild hela ön och på den tiden låg där fyra Borgar: Nordborg, Söderborg, Karlshög och Hammaren.

Fru Grimild var en ond och härsklysten kvinna och i Öresund visar man ännu på en sten som kallas Grimilds sten därför att hon engång i vredesmod kastade ut den från Hven. Hon hade två bröder, Hiller Häkan och Folke Speleman, även de mäktiga män. Med dessa levde hon i ständig fiendskap och hon beslutade att på ett eller annat sätt röja dem ur vägen. Hon bjöd dem därför till en stor fest på slot-tet Nordborg och lovade frid och försoning blott de ville komma.

Bröderna trodde henne och mottog bjudningen utan att ana något ont för Grimild hade inte talat om sina planer för någon människa

Men en natt låg en havsfru utanför Hven. Då kom fru Grimild gå-ende längs stranden ty sömnen gick ifrån henne då hon hade ont i sinnet. Ingen följde efter henne och hon kunde ostört göra upp sin plan hur hon skulle taga livet av sina bröder. Som hon nu gick längs klinten började hon tala högt för sig själv men skogen

4  
ACC. N.R. M. 9625:4.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

hade öron och marken hade ögon och vart ord hon talade om sin hämnd  
och sina bröders död ~~äfrån~~ förde vinden vidare utöver havet där havsfrun  
havsfrun låg och lyssnade.

Dagen efter detta hade hänt seglade Hiller hakan och Folke Spele-  
man i god tro från Seland till festen på Nordborg. Då de kom ett  
stycke utanför kusten gick havsfrun upp framför stäven på deras  
båt och sjöng i takt med böljorna:

Vänd om, vänd om  
Fru Grimild har ont i sinnet!

Men de seglade vidare utan att ha märkt henne. Då gick hon på nytt  
upp ovanför vattenytan och sjöng:

I ungersvenner med kind så röd  
på Nordborgs slott lurar den vissa död  
Vänd om, vänd om,  
Fru Grimild har ont i sinnet!

Hör du vad frun sjunger sade Folke Speleman men Hiller Håkan drog  
sitt svärd och for emot havsfrun. Men hon hann dyka undan men i  
sin ilska störde han sig istället mot "färjemannen" som styrde  
båten, högg huvet av honom och kastade kroppen i sjön och skrek  
att nu kunde huvud och kropp råkas igen på havets botten

5.  
ACC. N:R M. 9625:5.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Bröderna kom nu över till Hven där fru Grimild tog mycket vänligt emot dem och hade också en vacker hustru till var och en av dem så det var inte så konstigt att de glömde den gamla fiendskapen och istället tänkte på att roa sig med sina sköna kvinnor. Havsfruns spådom hade de glömt fullständigt.

Följande dag blev det avhållet en vapenlek på Borggården mellan Grimilds kämpar och hennes två bröder men dessförinnan gick hon till Hiller Håkan och sade till honom att om han i kampen gick omkull eller ner på knä skulle han inte bry sig om att värja sig mer för han var då förklarad besegrad och kunde sluta att slåss. Hiller Håkan, som Grimild hatade mest, tyckte förslaget var bra och då han dessutom ville gärna göra sin syster till viljes gick han med på det. Men Fru Grimild gick ut bland sina kämpar och omtalade sin plan för dem. Valplatsen var täckt med stora utspända djurhudar och på den sidan där Hiller Håkan skulle ha sin plats lät hon i hemlighet strö ut ärter. Därefter hämtade hon ut sina bröder och kampen började. Hiller Håkan halkade omkull på ärtorna som fru

6.  
ACC. N:R M. 9625:6.

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Grimild hade beräknat. Hans motståndare, som väl visste varför Hiller Håkan hade fallit omkull, avbröt emellertid inte kampen utan stötte sitt svärd djupt i den fallne. Detta kunde han göra utan motstånd då Hiller Håkan ju trodde att kampen var slut i ock med att han fallit omkull.

Kort därefter blev Folke Speleman övervunnen och dödad liksom sin bror och på detta sätt hade Fru Grimild fått hämnd och hennes kämpar skaffat sig seger men ingen ära.

Efter Hiller Håkans död föddes honom en son som hette Ranke. Då denne växte upp blev det hans fasta beslut att hämnas faderns död. Han sökte länge efter tillfälle och så småningom fick han det också. Ranke, som ägde slottet Hammaren, inbjöd fru Grimild att se den skatt som hans farfar hade gömt i ett valv i slottet och till vilket hans far hade nycklarna, som han efterlämnat till Ranke. Men så snart fru Grimild var kommen in i skattkammaren slog Ranke dörren i lås bakom henne och kastade nycklarna i Öresund. Med trolens hjälp hela slottet ned på havets botten och Grimild omkom.

ACC. NR **M. 9625:7.**

LUNDS UNIV.  
FOLKMINNES-  
ARKIV

Senare spåddes det att nycklarna skulle komma i dagen och Hammar  
slott resa sig upp ur böljorna med alla sina stora skatter. Denna  
spådom har inte gått i uppfyllelse utan i stället har Hvens övriga  
slott och borgar förmultnat eller rivits ner. Så slutar sagan om  
Fru Grimild och hennes bröder.